

Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2019

Højdepunkter fra direktørens årsberetning

Dette resumé indeholder et udpluk af de vigtigste aktiviteter i 2019, men dækker på ingen måde alle ECDC's resultater for året. En detaljeret oversigt over ECDC's aktiviteter og centrets organisatoriske og administrative strukturer og arbejdsplan findes i den fuldstændige udgave af årsberetningen.

<https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/annual-report-director-2019>

Foreslået kildehenvisning:

Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme. Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2019: Højdepunkter fra direktørens årsberetning. Stockholm: ECDC, 2020.

ISBN 978-92-9498-488-3 (PDF)

ISSN 2529-5977 (PDF)

doi 10.2900/260712 (PDF)

Katalognummer TQ-AX-20-001-DA-N (PDF)

© Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme, 2020

Alle fotos © ECDC, undtagen (cc) Creative Commons ikke kommerciel attribution (CC BY-NC 4.0) licens via følgende Flickr.com-brugere: NIAID (side 6); Pandiyan V (side 8 øverst); Luke Dennison (side 8 nederst); Oregon Department of Agriculture (side 10 øverst); Alexandra E. Rust (side 10 nederst); Anders Pearson (side 16 øverst); Nicolas Nova (side 24/25).

Gengivelse er tilladt med kildeangivelse.

Fotos i denne publikation, som er ophavsretligt beskyttet, må ikke anvendes til andre formål end til denne publikation uden udtrykkelig tilladelse fra indehaveren af ophavsretten.

Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2019

Højdepunkter fra direktørens årsberetning

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning	3
ECDC — Europas agentur for folkesundhed	5
En europæisk tilgang til sygdomsovervågning	5
ECDC's sygdomsspecifikke programmer: data for beredskab, forebyggelse og indsats	5
Truslen fra antimikrobiel resistens	7
Højt på dagsordenen i 2019: Ebola, zika og Lyme	9
Fødevarebårne udbrud kræver en europæisk indsats	11
Støt stigende siden 2010: syfilis	13
Bliv vaccineret!	15
TB — forekomst og forebyggelse	17
Vacciner virker	19
Flere data, hurtigere og for flere sygdomme	21
Sygdomsovervågning	21
Epidemiske efterretninger	21
Beredskab	23
Indsats	23
Videnskabelig rådgivning	23
Mikrobiologi	25
ECDC og Europas folkesundhedssamfund	27
Uddannelse i folkesundhed	27
Kommunikation om folkesundhed	28
ECDC i tal	29

Forord ved formanden for bestyrelsen

Et af bestyrelsens vigtige resultater i 2019 er færdiggørelsen af den tredje uafhængige eksterne evaluering af centret. Evalueringen omhandlede udviklingen i de seneste fem år: Det fremgår af den endelige rapport, at ECDC "har understøttet de nationale politiske prioritetsskemaer på EU-plan og nationalt plan og udvist en evne til at tilpasse sig til den politiske udvikling, hvilket bekræfter relevansen af centrets aktiviteter".

Bestyrelsen drøftede også ECDC's langsigtede strategi for 2021-2023, som bliver godkendt senere i år.

I 2019 fortsatte ECDC med at yde videnskabelig og operationel støtte til medlemsstaterne og Europa-Kommissionen ved at:

- levere 24 hurtige risikovurderinger og opgradere sine overvågningsprocesser og -systemer.
- yde teknisk bistand til Europa-Kommissionen, hvad angår gennemførelsen af afgørelse nr. 1082/2013/EU om alvorlige grænseoverskridende sundhedstrusler; i den sammenhæng opdaterede ECDC også systemet for tidlig varsling og reaktion (EWRS).
- sende et indsatsteam til Mozambique for at støtte bekæmpelsen af koleraudbruddet; et andet team tog til Den Demokratiske Republik Congo som reaktion på ebolaudbruddet.

I en tid, hvor verden står midt i en pandemi uden fortilfælde, spiller Europa-Kommissionen og ECDC en helt afgørende rolle i forhold til at forsyne beslutningstagerne med pålidelige data og sikre, at der træffes gennemførlige afbødningsmuligheder i en europæisk indsats mod covid-19.

De seneste 15 år har vist ECDC's voksende evne til at udarbejde harmoniserede, evidensbaserede standarder og metoder, der kan anvendes i hele Europa. Centrets fortsatte indsats inden for epidemiologi, sygdomsovervågning, forebyggelse af overførbare sygdomme og fremme af vaccinationer har bidraget mærkbart til den europæiske folkesundhed. I en tid, hvor verden står midt i en pandemi uden fortilfælde, spiller ECDC en endnu vigtigere rolle i forhold til at forsyne beslutningstagerne med pålidelige data, omfattende risikovurderinger, afbødningsmuligheder og praktisk vejledning for en optimal europæisk indsats mod covid-19.

Dr. Anni-Riitta Virolainen-Julkunen
Formand for ECDC's bestyrelse
26. februar 2020

Øverst: ECDC's bygning i Solna, Sverige

Nederst: Vytienis Andriukaitis, kommissær med ansvar for sundhed og fødevarerikkerhed, og ECDC-direktør Andrea Ammon, der henvender sig til ECDC-personale den 15. marts 2019

Indledning ved direktøren

2019 var et år med en masse forandringer, hvoraf mange vil forme vores arbejde i de kommende år:

- En ny langsigtet strategi (2021-2027) blev drøftet af bestyrelsen
- Den tredje eksterne evaluering af centret for perioden 2013-2017 var generelt meget positiv, hvad angår ECDC's arbejde og dets merværdi for medlemsstaterne.
- Som led i initiativet *Next Generation ECDC* blev centrets nye organisatoriske struktur iværksat i januar 2020. Det vil sikre et effektivt internt samarbejde.
- Arbejdet med to nye programmer blev påbegyndt, nemlig *e-sundhed* og *digitale teknologier og fremsyn*. De første datasæt om e-sundhed er allerede blevet indsamlet.

ECDC støttede fortsat medlemsstaterne og de europæiske institutioner på området overførbare sygdomme. Vi besvarede 34 forespørgsler fra Kommissionen og Europa-Parlamentet og offentliggjorde over 200 videnskabelige dokumenter på ECDC's websted.

Vigtige projekter i 2019 omfattede ombygning af ECDC's overvågningssystemer, outsourcing af centrets informationsteknologi, nyudformning af systemet for tidlig varsling og reaktion og forbedret adgang til helgesekventeringer for alle medlemsstater.

Fra september 2018 til februar 2020 stod ECDC i spidsen for netværket af EU-agenturer, hvilket udgjorde en glimrende anledning til at opnå mere synlighed, deltage i strategiudvekslinger med andre agenturer og tilpasse vores processer og dermed opnå håndgribelige fordele for vores daglige arbejde.

Jeg vil gerne takke alle ECDC-medarbejdere for deres flotte arbejde. Jeg er også taknemmelig over for vores mange partnere i medlemsstaterne og Europa-Kommissionen, der utrætteligt støtter vores arbejde.

Dr. Andrea Ammon
Direktør for ECDC
26. februar 2020

ECDC — Europas agentur for folkesundhed

Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC), der er oprettet i 2005 og har base i Stockholm, Sverige, deltager i et netværk af EU-agenturer, der udfører tekniske og videnskabelige opgaver, som hjælper EU-institutionerne med at træffe beslutninger og gennemføre politikker. EU-agenturerne er decentrale organer, og de findes i næsten alle EU's medlemsstater.

ECDC's mandat omfatter overvågning af næsten 60 smitsomme sygdomme, der spænder fra aids/hiv til sjældne zoonotiske sygdomme. Vi fremmer desuden vaccinationer, identificerer sundhedsrelevante adfærdsmønstre, sikrer laboratorie kvaliteten i Europa, underviser folkesundhedsepidemiologer fra hele Europa og informerer vores målgrupper om alle aspekter af smitsomme sygdomme.

I slutningen af 2019 havde ECDC 268 fastansatte medarbejdere, der var beskæftiget med sygdomsovervågning, detektion af udbrud, videnskabelig rådgivning, informationsteknologi, kommunikation og administration.

En europæisk tilgang til sygdomsovervågning

ECDC driver og vedligeholder tre vigtige systemer til overvågning af smitsomme sygdomme i Europa. Hvert system er rettet mod ét område af sygdomsbekæmpelse: EWRS (trusselsdetektion og -varsling), EPIS (epidemiske efterretninger) og TESSy (sygdomsovervågning og -statistik).

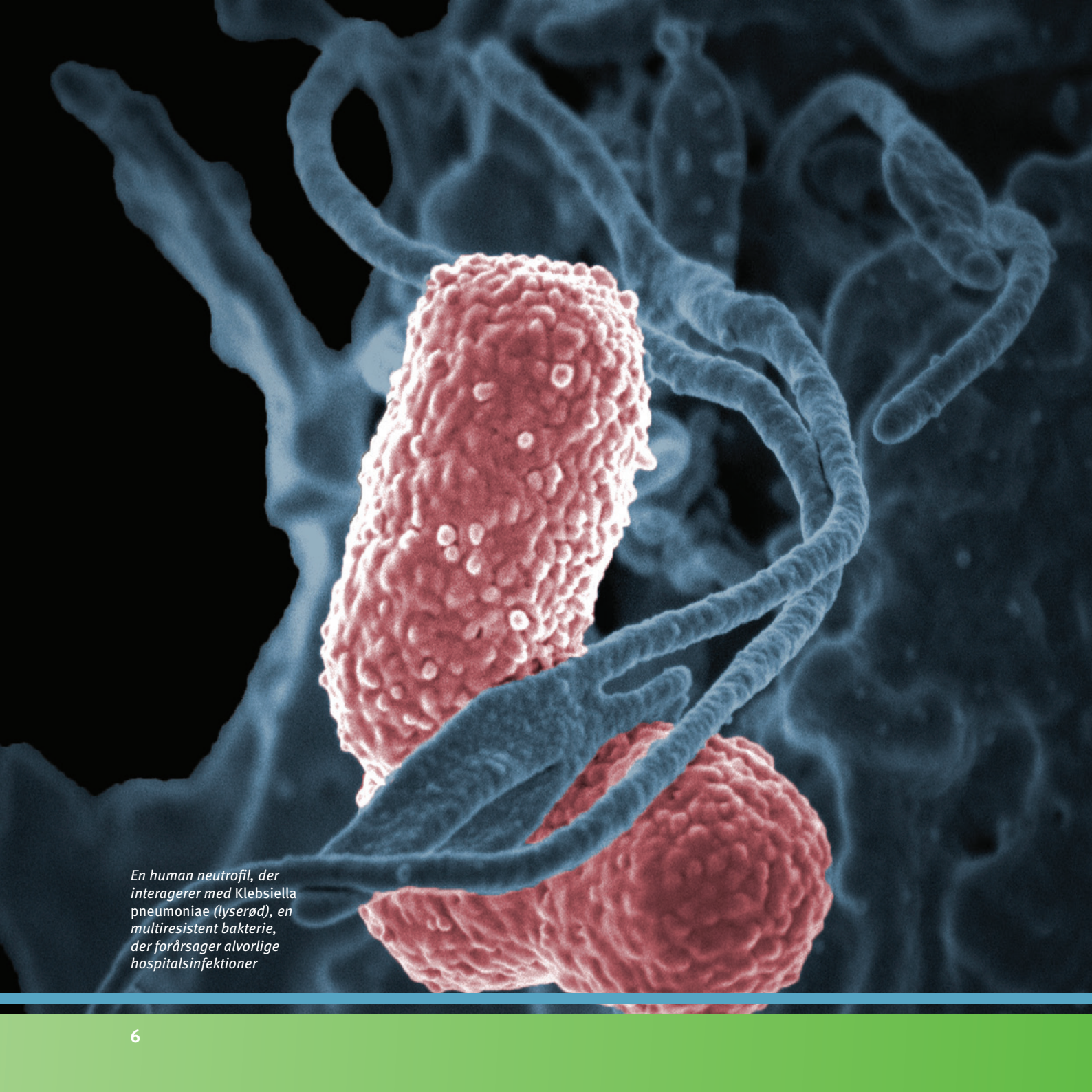
- Systemet for tidlig varsling og reaktion (EWRS), som fik et helt nyt design i 2018-2019, er et fortroligt system, der gør det muligt for medlemsstaterne og Europa-Kommissionen at dele oplysninger om sundhedshændelser med mulige konsekvenser på EU-plan og koordinere foranstaltninger til beskyttelse af folkesundheden.
- Epidemic Intelligence Information System (EPIS) er en sikker webbaseret kommunikationsplatform til udveksling af epidemiologiske oplysninger mellem forskere og eksperter i folkesundhed.
- Det europæiske overvågningssystem (TESSy) er et stort databasesystem for sygdomsdata. EU-/EØS-landene indberetter regelmæssigt deres nationale data om infektionssygdomme til TESSy. På grundlag af disse data kan besøgende på ECDC's onlineatlas for overvågning af smitsomme sygdomme generere opdaterede overvågningsrapporter og interaktive kort.

Derudover støtter ECDC Europa-Kommissionens og medlemsstaternes arbejde i EU's Udvalg for Sundhedssikkerhed, der fungerer som rådgivende gruppe vedrørende sundhedssikkerhed på europæisk niveau.

Øverst til venstre: EU-agenturerne spiller en vigtig rolle med hensyn til at sikre borgernes sikkerhed og velfærd. ECDC stod i spidsen for netværket af EU-agenturer i 2019

Øverst til højre: En ECDC-arbejdsgruppe holder møde i et af de nye konferencelokaler

Nederst: Den daglige rundbordskonference, som teamet for epidemiske efterretninger er vært for

En human neutrofil, der interagerer med Klebsiella pneumoniae (lyserød), en multiresistent bakterie, der forårsager alvorlige hospitalsinfektioner

ECDC's sygdomsspecifikke programmer: data for beredskab, forebyggelse og indsats

Data om næsten 60 sygdomme og sundhedsemner fra alle EU-medlemsstater sætter ECDC's forskere i stand til at tegne et detaljeret billede af den aktuelle (og den historiske) epidemiologiske situation i Europa. Centret overvåger sygdomstendenser og

foreslår foranstaltninger til at forebygge sygdomme og udbrud. ECDC's arbejde med sygdomme er grupperet i "sygdomsspecifikke programmer".

Truslen fra antimikrobiel resistens

Antimikrobiel resistens og hospitalsinfektioner (ARHAI-programmet). I 2019 gennemførte ECDC flere hurtige risikovurderinger, hvad angår udbrud af Enterobacteriaceae, der er resistente over for carbapenemer (en gruppe antimikrobielle stoffer til sidstelinjebehandling), og som udgør en dokumenteret (eller i det mindste potentiel) grænseoverskridende sundhedstrussel. For flere af disse udbrud var helgenomsekventeringsanalyse af isolaterne helt afgørende for at kunne fastslå en genomisk forbindelse mellem tilfældene.

I 2019 lancerede ECDC det europæiske overvågningsnet for gener med antimikrobiel resistens (EURGen-Net), dvs. et netværk for helgenomsekventeringsbaseret overvågning af multiresistente bakterier med relevans for folkesundheden. Netværket består af nationale referencelaboratorier (eller tilsvarende) i 37 europæiske lande (alle EU-medlemsstaterne, Island, Norge samt Bosnien-Hercegovina, Kosovo*, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien, Tyrkiet og Det Forenede Kongerige). Formålet er at fastslå den geografiske fordeling og populationsdynamikkerne for multiresistente bakteriekloner og overførbare resistenselementer med henblik på at underbygge risikovurderings-,

forebyggelses- og bekæmpelsespolitikker og støtte landene i at styrke deres tekniske kompetencer til udførelse af helgenomsekventeringsbaseret overvågning af multiresistente bakterier med epidemisk potentiale.

ECDC støttede en konference om antimikrobiel resistens i Bukarest den 1. marts 2019 under det rumænske EU-formandskab. ECDC afholdt en simulationsøvelse for at undersøge den koordinerede indsats i medlemsstaterne og EU over for fremkomsten af en ny stamme af en behandlingsgenstridig, meget resistent bakterie i sundhedsmiljøer. Sammen med Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) offentliggjorde ECDC også en notits om "Antimicrobial resistance — tackling the burden in the European Union" (antimikrobiel resistens — håndtering af byrden i Den Europæiske Union). I forbindelse med Verdenssundhedsorganisationens antibiotikauge (World Antibiotic Awareness Week, 18.-24. november 2019) organiserede ECDC den 18. november den 12. europæiske antibiotikadag, hvor man igen understregede vigtigheden af at anvende antibiotika med forsigtighed.

** Denne betegnelse er med forbehold for holdninger til status og er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.*

Højt på dagsordenen i 2019: Ebola, zika og Lyme

Nye og vektorbårne sygdomme (EVD-programmet).

ECDC overvågede tæt det tiende udbrud af ebola-virussygdom i Den Demokratiske Republik Congo (DRC). Udbruddet i 2018 var det største ebolaudbrud i landets historie og det andetstørste, der nogensinde er registreret i verden. Da udbruddet eskalerede markant, udgav ECDC — over et forløb på flere uger — fem opdateringer af sin hurtige risikovurdering. Med start i oktober udsendte ECDC flere eksperter til Congo for at støtte Generaldirektoratet for Civilbeskyttelse og Humanitære Bistandsforanstaltninger på Europæisk Plan.

ECDC overvågede den første autoktone overførsel af zikavirus detekteret i Europa. Den blev konstateret i Frankrig i august 2019, og ECDC gennemførte en hurtig risikovurdering. Heldigvis viste de franske myndigheders undersøgelser, at virusset ikke havde spredt sig yderligere. ECDC gennemførte også hurtige risikovurderinger af et udbrud af Rift Valley-feber i Mayotte (et fransk oversøisk territorium) og autoktone tilfælde af dengue i Spanien og Frankrig.

Centret analyserede overvågningsdataene fra 2018 om Lyme-sygdom (neuroborreliose). Et eksternt ekspertpanel vurderede kravene, hvad angår gennemførelse af en 2018-beslutning fra Europa-Parlamentet vedrørende Lyme-sygdom, og kom med input til, hvordan man kunne understøtte overvågning af og rapportering om Lyme-sygdom i medlemsstaterne. I

et relateret ECDC-projekt vedrørende overvågning af og rapportering om Lyme-sygdom i medlemsstaterne iværksætter centret undersøgelser og individuelle høringer i medlemsstaterne, som gennemføres af eksterne konsulenter. Konsulenterne vil afdække, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at gennemføre Europa-Parlamentets beslutning og levere opdaterede videnskabelige data til Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet og medlemsstaterne. Performancerapporter for dette projekt forventes ved udgangen af 2020.

ECDC offentliggør regelmæssigt europæiske vektorfordelingskort for myg, flåter og sandfluer på sit websted. Centret fortsatte også med at overvåge spredningen af vestnilvirus og finjusterede et modelleringsværktøj, der kan hjælpe landene med at forudsige vestnilvirusaktivitet og sammenligne forskellige strategier til vektorbekæmpelse.

ECDC gennemførte eksterne kvalitetsvurderinger i forhold til orthopoxvira gennem laboratorienetværket EVD-LabNet for at vurdere laboratorienes evne til at detektere og identificere disse vira korrekt.

I oktober afholdt centret sit årlige netværksmøde med de nationale kontaktpunkter for nye og vektorbårne sygdomme.

Øverst til venstre: ECDC overvåger europæiske myggepopulationer

Nederst: Et fly, der er sponsoreret af Generaldirektoratet for Civilbeskyttelse og Humanitære Bistandsforanstaltninger på Europæisk Plan (ECHO)

Øverst: Anlæg til
forarbejdning af
fødevarer
Nederst: Udredning
af de bakteriologiske
mysterier i
fjerkræprodukter. De
små sorte pletter er
Salmonella-kolonier

Fødevarebårne udbrud kræver en europæisk indsats

Fødevare- og vandbårne sygdomme samt zoonoser (FWD-programmet). I 2019 offentliggjorde ECDC og EFSA to større rapporter i fællesskab: *EU's "One Health"-zoonoserapport fra 2018 og årsberetningen om antimikrobiel resistens i zoonotiske bakterier og indikatorbakterier fra mennesker, dyr og fødevarer.* En analyse af de indsamlede data viste et stabilt antal bekræftede tilfælde hos mennesker af campylobacteriose og salmonellose i EU mellem 2014 og 2018.

Shigatoksin-producerende *Escherichia coli* (STEC)-infektioner hos mennesker var den tredjehyppigst rapporterede zoonose i EU. Der sås også en stigning i STEC-tilfælde fra 2014-2018. Ifølge rapporten om antimikrobiel resistens (data fra 2017) udviser *Campylobacter*-bakterier så stor resistens over for fluorquinoloner (f.eks. ciprofloxacin) i nogle lande, at disse antimikrobielle stoffer ikke længere er effektive til behandling af svær campylobacteriose.

Hasteforespørgsler er anmodninger, der fremsættes af deltagende lande eller ECDC med henblik på at vurdere den multinationale dimension ved hændelser, der konstateres på nationalt niveau. De iværksættes og koordineres via EPIS-FWD-plattformen.

I 2019 blev der iværksat 88 hasteforespørgsler af 23 deltagende lande, og én hasteforespørgsel blev iværksat af ECDC. Hasteforespørgslerne vedrørte salmonellose (39 forespørgsler), listeriose (20), verocytotoksinproducerende *Escherichia coli* (VTEC)-infektion (11) og hepatitis A (8). I gennemsnit svarede 11 lande på en hasteforespørgsel. 31 lande svarede på mindst én hasteforespørgsel.

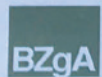
Samarbejdet med EFSA blev styrket ved indførelse af ugentlige telekonferencer for at overvåge udviklingen af multinationale fødevarebårne hændelser og planlægge udarbejdelsen af risikovurderinger for folkesundheden. Hurtige risikovurderinger af udbrud offentliggøres af ECDC og EFSA i fællesskab. I 2019 offentliggjorde ECDC i fællesskab med EFSA tre hurtige risikovurderinger af udbrud: to risikovurderinger af udbrud af listeriose i flere lande og én risikovurdering af *Salmonella* Agona, der var forbundet med modermælkserstatning. Udbruddene af listeriose var forbundet med koldrøgede fiskeprodukter og skiveskåret kødpålæg. Mere rettidig kommunikation til de risikoansvarlige sikres via fælles ECDC-EFSA-anmeldelsesresuméer, som gøres tilgængelige for alle relevante kontaktpunkter.

Juckt's im Schritt?

Lass dich auf sexuell
übertragbare
Infektionen testen.

 liebesleben.de

Eine Aktion der Bundeszentrale für
gesundheitliche Aufklärung (BZgA) mit
Unterstützung des Fachverbandes
Aussenwerbung e. V., gefördert durch
die Bundesrepublik Deutschland.

Bundeszentrale
für
gesundheitliche
Aufklärung

Plakattavle i Leer, Tyskland: "Klør det i skridtet? Bliv testet for seksuelt overførte infektioner". Det er dit kærlighedsliv. Beskyt det.

Støt stigende siden 2010: syfilis

Hiv, seksuelt overførte infektioner og viral hepatitis (HASH-programmet). ECDC blev af koordinationsudvalget i netværket inden for seksuelt overførte infektioner anmodet om at vurdere de epidemiologiske tendenser for syfilis og foreslå måder, hvorpå man kan afhjælpe syfilissituationen i Europa. En rapport baseret på en litteraturgennemgang og en systematisk gennemgang offentliggjort i 2019 har vist, at antallet af anmeldelser i Europa har været stigende siden 2010 og er steget yderligere i de seneste par år, fortrinsvis blandt mænd, der har sex med mænd. I rapporten foreslog man en række evidensbaserede tiltag til imødegåelse af syfilisepidemien.

Centret offentliggjorde en standardiseret undersøgelsesprotokol for nationale estimater af prævalensen af hepatitis C. Et fireårigt projekt, der vil hjælpe medlemsstaterne med at gennemføre nationale prævalensundersøgelser, er nu i fase 1. Når projektet er gennemført, vil det hjælpe landene med at vurdere den faktiske byrde af sygdommen i deres befolkninger.

ECDC samarbejdede tæt med UNAIDS for at udforme et sæt europæiske principper for profylakse inden hiv-eksponering, der har fokus på udformning af profylaktiske tiltag og overvågning af nationale programmer. Formålet er at støtte medlemsstaterne med henblik på gennemførelse og overvågning af profylakse inden hiv-eksponering og sørge for et standardiseret overvågningsværktøj til dette formål i EU/EØS.

Sammen med Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug påbegyndte ECDC indsamlingen af evidens med henblik på at udarbejde en vejledning i forebyggelse af smitsomme sygdomme til stiknarkomaner. Dataindsamlingen vil blive afsluttet i 2020. En opdateret vejledning er planlagt for 2021.

Bliv vaccineret!

Influenza- og andre luftvejsvira (IRV-programmet).

Sæsoninfluenza udgør en betragtelig byrde for sundhedssystemerne i Europa hver vinter og medfører i titusindvis af dødsfald blandt ældre. Zoonotisk influenza og andre nye luftvejsvira er også en trussel for folkesundheden på nye og uventede måder. Der er behov for omfattende virologisk og epidemiologisk overvågning for at styre vaccinationsprogrammerne for sæsoninfluenza.

Eksempler på problematiske zoonotiske influenzavira omfatter fugleinfluenza A(H5N1) (siden 1990'erne), fugleinfluenza H5N8, H7N9, H7N7 og H10N8 og svineinfluenza A(H1N1). Et eksempel på en ny problematisk luftvejsvirus, der ikke er en influenzavirus, er Middle East respiratory syndrome-coronavirus (MERS-CoV).

I marts organiserede ECDC tre beredskabsworkshopper inden for pandemisk influenza med alle EU-/EØS-lande for at gennemgå deres beredskabsvejledninger og udveksle erfaringer i beredskabsplanlægning.

ECDC og Verdenssundhedsorganisationens Regionale Kontor for Europa fortsatte den fælles influenzaovervågning: I influenzasæsonen offentliggøres en ugentlig influenzabulletin for Europa på www.flunewseurope.org. Andre områder af samarbejdet omfattede en vurdering af sygdomsbyrden for influenza, en sværhedsgradsvurdering for pandemisk influenza og bidrag til den globale stammeselektion for influenzavacciner. I december gennemførte ECDC og Verdenssundhedsorganisationens Regionale Kontor for Europa den første fællesregionale situationsvurdering af sæsoninfluenza for alle 53 lande i den europæiske region. Formålet var at sikre en tidlig vurdering for

at hjælpe medlemsstaterne med at forberede deres sundhedssystemer til den kommende influenzasæson. ECDC fortsatte også sin finansiering af det eksterne I-MOVE-netværk, der foretager estimater af sæsoninflenzavaccinens effektivitet og fremlægger værdifulde data til sammensætningen af den næste sæsoninflenzavaccine.

ECDC overvåger zoonotiske influenzavira og andre nye luftvejsvira i realtid gennem sin epidemi efterretningsfunktion. Ligesom de foregående år har ECDC og Den Europæiske Fødevarsesikkerhedsautoritet (EFSA) offentliggjort kvartalsrapporter med vurdering af situationen omkring fugleinfluenza.

ECDC koordinerede fortsat det europæiske influenzaovervågningsnetværk (EISN) og det europæiske netværk af referencelaboratorier for human influenza (ERLI-Net). ECDC forberedte den halvårslige eksterne kvalitetsvurdering for laboratorietest af influenzavira, som vil blive færdiggjort i 2020.

I 2019 arrangerede centret e-læringskurser i influenzabioanalyse. På kurserne undervises der i, hvordan man anvender og analyserer sekventeringsdata.

I starten af juni tilrettelagde ECDC et møde for de nationale kommunikationsknudepunkter i Luxembourg med deltagelse af Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarsesikkerhed og Verdenssundhedsorganisationens Regionale Kontor for Europa. Under mødet gav medlemsstaterne tilbagemeldinger på vaccinationsportalen.

ECDC's medarbejdere garderer sig i influenzasæsonen. De får en influenzavaccine #FluShot, fordi vacciner virker #VaccinesWork. Alle er selvfølgelig meget stolte af at være vaccinetilhænger #proudtobeavaxxer.

TB — forekomst og forebyggelse

Tuberkulose (TB-programmet). EU-/EØS-medlemsstater, førtiltrædelseslande og lande, der er omfattet af den europæiske naboskabspolitik, har forskellige epidemiologiske profiler med hensyn til tuberkulose (TB): Fem østeuropæiske og sydsteuropæiske lande er kendetegnet ved en middelstor byrde af (lægemiddelresistent) TB, mens de vesteuropæiske lande typisk har en lav TB-byrde med mulighed for at opnå udryddelse af sygdommen. I lande med lav TB-byrde findes personer med TB-risiko ofte i sårbare populationer, der er svære at nå. TB hos migranter bidrager også til epidemiologien. I lande med middelstor TB-byrde er sygdommen oftere til stede hos den almindelige befolkning.

Et treårigt projekt til undersøgelse af TB-oversigter blev afsluttet. Formålet med projektet var at vurdere TB-anmeldelsers fuldstændighed i seks medlemsstater (Kroatien, Danmark, Finland, Nederlandene, Portugal og Slovenien). Projektet viste, at fuldstændigheden i disse lande varierer mellem 74 % og 100 %, hvilket gør det til en holdbar tilgang at kombinere data fra forskellige kilder (f.eks. overvågningssystemer, hospitaler, laboratorier og forsikringsdatabaser) for at opnå et mere nøjagtigt billede af den egentlige TB-byrde i disse lande.

På den internationale tuberkulosedag (den 24. marts) fremlagde ECDC og Verdenssundhedsorganisationens Regionale Kontor for Europa deres fælles *Annual report on tuberculosis surveillance and monitoring in Europe* (årsberetning om tuberkuloseovervågning og -monitorering i Europa) (2017-data). Rapporten viste, at faldet i TB-anmeldelser fortsætter, men at det endnu ikke er tilstrækkeligt til at nå de mål, der er fastsat i FN's mål for bæredygtig udvikling.

Efter et vellykket treårigt projekt, hvor fokus lå på de fem højprioriterede lande, hvad angår TB i Europa, er der taget initiativer til at udvide denne støtte til alle medlemsstater. Projektet vil omfatte fælles workshops, uddannelsesaktiviteter, udvekslingsbesøg og konsulentbistand til enkeltstående lande. Den første aktivitet er allerede planlagt: En workshop om TB-screening af migranter finder sted i Athen, Grækenland, i februar 2020 med 11 deltagende lande (Østrig, Belgien, Kroatien, Cypern, Tyskland, Grækenland, Italien, Malta, Portugal, Slovenien og Spanien).

Et møde med Verdenssundhedsorganisationen om fælles overvågning fandt sted i Haag i maj. Emnerne omfattede forbedring af overvågning, forebyggelse og bekæmpelse af tuberkulose. Dette møde blev efterfulgt af Wolfheze Workshop-mødet, der var tilrettelagt af Verdenssundhedsorganisationen, Dutch KNCV Tuberculosis Foundation (den hollandske TB-fond) og ECDC i fællesskab. På mødet lå fokus på at omsætte de forpligtelser, man var nået frem til på FN's højniveaumøde om tuberkulose, til praksis ("Translating the commitments of the United Nations high-level meeting on tuberculosis into actions").

I juni fandt et fælles landebesøg sted i Nederlandene sammen med Verdenssundhedsorganisationen for at vejlede i omfanget og prioriteringen af screening for latent tuberkuloseinfektion hos migranter. Under besøget kunne eksperter også rådgive om, hvordan man fastholder viden og ekspertise om tuberkulose: Hvordan kan sundhedspersoner vedligeholde deres kvalifikationer, når de kun ser et meget lille antal tilfælde i deres land?

Til venstre: Effektivt mod mange smitsomme sygdomme: Åbn vinduet og luft ud!

presents:

The dangerous doctor who didn't want to go home

"I was contagious, but refused to go home."

This photo comic is part of a series that deals with low vaccination rates in healthcare workers.

As a healthcare worker you should keep in mind that about 80 per cent of seasonal flu deaths occur in people 65 years and older. Over half of all seasonal flu hospitalisations are in that age group.

As a healthcare worker, there's a lot you can do against the flu: Get vaccinated each year, wash your hands, and stay home when sick.

ECDC brugte sin Twitter-konto @ECDC_Flu til promovering af videoer, infografik og taleboblefotos rettet mod sundhedspersoner. Kildefilerne til fototegneserierne er i et brugervenligt format og kan downloades fra ECDC's websted.

Vacciner virker

Sygdomme, der kan forebygges med vaccine (VPD-programmet). Gennemførelsen af effektive nationale vaccinationsprogrammer i Europa er en succeshistorie for folkesundheden. For at sikre de europæiske borgeres sundhed skal vaccinationsprogrammerne fortsættes og udvides. ECDC hjælper Kommissionen og medlemsstaterne med at imødegå udfordringerne i EU, hvad angår vaccineforebyggelige sygdomme og vaccination.

ECDC oprettede et samarbejdsnetværk til støtte for de tekniske rådgivende grupper inden for national immunisering (NITAG) i medlemsstaterne. Disse rådgivende grupper består af uafhængige udvalg, der vurderer den videnskabelige evidens vedrørende vacciner og immunisering, og som fremsætter anbefalinger til de nationale vaccinationspaneler. Formålet er at styrke og forbedre effektiviteten og det faktiske udbytte ved vurderingen af videnskabelig evidens i Europa. Netværket, der blev oprettet i 2018, holdt sit første møde i 2019 for at definere sit kommissorium. Der er også blevet afholdt en række webinarer. En arbejdsgruppe har allerede set på den videnskabelige evidens bag vacciner og vaccinationsstrategier, indledningsvis med fokus på influenzavacciner hos børn og ældre.

Centret begyndte at indsamle evidens for at understøtte retningslinjerne for en grundlæggende EU-vaccinationsplan under hensyn til Verdenssundhedsorganisationens anbefalinger vedrørende rutinemæssig immunisering. Et af formålene er at forbedre foreneligheden af de nationale planer og fremme lige sundhedsbeskyttelse for alle borgere. Det forslag vil blive færdiggjort i 2020.

En betaversion af ECDC's nye europæiske vaccinationsportal blev gjort tilgængelig for medlemsstaterne til konsultation og testning i december. Den officielle offentlige lancering er planlagt til april 2020. Vaccinationsportalen giver objektiv, gennemsigtig og opdateret information om vacciner, fordelene ved vaccination, sikkerheden ved vaccination og lægemiddelovervågningsprocessen.

ECDC igangsatte også et projekt om forbedret indsamling og håndtering af data om vaccinationsdækningen i Europa.

ECDC hjalp desuden Generaldirektoratet for Sundhed og Fødevarer med at organisere det globale vaccinationstopmøde, der blev afholdt den 12. september 2019 i Bruxelles under ledelse af kommissionsformand Jean-Claude Juncker og Verdenssundhedsorganisationens generaldirektør Tedros Adhanom Ghebreyesus. ECDC indgik i topmødets programudvalg, og ECDC-direktør Dr. Andrea Ammon deltog i en paneldiskussion om skepsissen over for vacciner.

ECDC fortsatte sit samarbejde med den fælles aktion om vaccination, der var medfinansieret af CHAFEA (Forvaltningsorganet for Forbrugere, Sundhed, Landbrug og Fødevarer) og 17 EU-medlemsstater. Det primære formål med den fælles aktion er at øge vaccinationsdækningen i EU ved at etablere mekanismer til samarbejde i hele EU.

Med over 34 000 brugere i 2019 (26 500 i 2018) og over 180 000 sidevisninger (160 000 i 2018) var EU's vaccineplanlægger en af de mest populære funktioner på ECDC's webportal i 2019.

Sygdomsovervågning er et globalt forehavende: Besøgende fra det afrikanske center for sygdomskontrol drøfter folkesundhedsproblemer i ECDC's Emergency Operations Centre (center for håndtering af nødsituationer)

Flere data, hurtigere og for flere sygdomme

Sygdomsovervågning

For første gang i sin levetid lykkedes det ECDC at offentliggøre 75 % af de indsamlede overvågningsdata om EU-anmeldepligtige sygdomme og patogener inden for tre måneder efter afslutningen af dataindsamlingen. Dataene offentliggøres og visualiseres på det onlinebaserede *overvågningsatlas over smitsomme sygdomme*. Derved sikres det, at ECDC-overvågningsdata tilgængeliggøres meget tidligere, så eksperter og beslutningstagere på EU-niveau og i medlemsstaterne kan få gavn af dem hurtigere. Når 75 % af alle data offentliggøres inden for tre måneder, er det i øvrigt også ensbetydende med, at en af ECDC's interne præstationsindikatorer opfyldes.

Overvågningsatlasset dækker 58 sygdomme og helbredsproblemer samt indikatorer for datakvalitet. I 2019 blev det tilgået af over 25 000 brugere med næsten 90 000 sidevisninger. Alt efter sygdom er datasættene tilgængelige i et ugentligt, månedligt eller årligt format.

Epidemiske efterretninger

I 2019 detekterede ECDC 306 hændelser (2018: 377), der opfyldte kriterierne for at være en trussel mod folkesundheden, jf. kriterierne i EU's system for tidlig varslings og reaktion (EWRS). 58 af de detekterede trusler førte til overvågning af en ny trussel (2018: 71). Af alle hændelserne havde 192 (62 %) deres oprindelse i EU (2018: 62 %). Der blev postet 81 EWRS-meddelelser og 153 kommentarer

(2018: 104 EWRS-meddelelser og 139 kommentarer). 7 EWRS-meddelelser blev klassificeret som "varslingsmeddelelser", og 74 som "andre oplysninger"; 11 resulterede i igangsættelse af en ny trusselsvurdering i trusselssporsværktøjet "Threat Tracking Tool" (TTT).

Beredskab

Kapacitetsopbygning og fortsat beredskabs- og indsatsplanlægning, herunder identifikation af aktuelle mangler i beredskabskapaciteten, er kritiske elementer i den europæiske indsats over for større epidemier og andre alvorlige grænseoverskridende sundhedstrusler. De seneste internationale trusler har vist vigtigheden af pålidelig videnskabelig evidens, hvad angår alle aspekter af beredskab.

Med hensyn til beredskabet i lokalsamfund afsluttede ECDC et treårigt projekt til undersøgelse af, hvordan lokalsamfundene, herunder kommuner og borgerforeninger, interagerer med de institutioner, der har ansvaret for beredskabet og indsatsen over for folkesundhedsmæssige nødsituationer.

ECDC ydede teknisk støtte til Europa-Kommissionen i forbindelse med gennemførelsen af artikel 4 i afgørelse 1082/2013/EU om alvorlige grænseoverskridende sundhedstrusler. ECDC indgik i den taskforce, der gennemgik den treårige undersøgelse af nationalt beredskab. I marts deltog alle lande i workshopper om influenzapandemiberedskab for at drøfte opdateringer af de nationale pandemiberedskabsplaner.

I oktober tilrettelagde ECDC en simulationsøvelse i Grækenland. Scenariet var baseret på intentionel frigivelse af patogener. 27 lande deltog med henblik

Øverst: Præsentation af HEPSA-værktøjet til selvvurdering af sundhedsberedskabet
Nederst: I oktober var ECDC vært for EU-agenturnes 34. møde med det rådgivende IKT-udvalg

på at vurdere deres bevidsthed om biorisici og evaluere deres beredskab, hvad angår biosikkerhed og biologisk terrorisme.

Centret afsluttede litteraturgennemgangen vedrørende anvendelse af ekspertbaseret evidens i beslutningsprocessen under en indsats i en nødsituation. Fundene blev drøftet på et ekspertmøde, og planerne for yderligere feltarbejde i 2020 blev færdiggjort.

I maj afholdt ECDC sit årlige møde med kontaktpunkterne for beredskab og indsats. I september blev der i Slovenien afholdt en uddannelsesworkshop om risikokommunikation og krisekoordination. I december blev der afholdt et ekspertmøde om indikatorer for folkesundhedsberedskab.

Indsats

Hurtige risikovurderinger understøtter medlemsstaterne og Europa-Kommissionen i deres beredskabsindsats ved at give en trusseloversigt, en vurdering af risikoen ved truslen og en opsummering af aktuelle oplysninger om relevant indsats og afbødende foranstaltninger.

I 2019 udfærdigede centret 24 hurtige risikovurderinger, hvoraf tre var hurtige udbrudsrelaterede risikovurderinger, som blev udformet sammen med Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA). Truslerne omfattede carbapenem-resistente Enterobacteriaceae, ebola i Den Demokratiske Republik Congo, denguefeber, listeriose og zikavirussygdom.

ECDC offentliggjorde også 10 epidemiologiske opdateringer med ajourførte oplysninger om igangværende udbrud eller trusler mod folkesundheden. Epidemiologiske opdateringer omfatter typisk antal tilfælde, tidsmæssig og geografisk fordeling, alders- og kønsfordeling, oplysninger om identificerede eller potentielle risikofaktorer samt en risikovurdering. I 2019 omhandlede de epidemiologiske opdateringer ebolaudbruddet i Den Demokratiske Republik Congo, zikavirussygdom og vestnilfeber.

ECDC afsluttede udarbejdelsen af sin metode (herunder et sæt nydesignede skabeloner) til hurtig risikovurdering. Den nye metode forenkler processen, letter identificeringen af eksterne eksperter og sikrer medlemsstaternes involvering. Medlemsstaterne kan nu bidrage til hurtige risikovurderinger på et tidligt stadie via centrets registersystem til håndtering af videnskabelig rådgivning (Scientific Advice Repository and Management System (SARMS)).

Videnskabelig rådgivning

Sikring af uafhængig, evidensbaseret videnskabelig rådgivning, der er metodemæssigt solid, nyttig og rettidig, er en af ECDC's vigtigste opgaver.

I 2019 fortsatte ECDC sit arbejde med gennemførelsen af sin videnskabelige strategi. ECDC offentliggjorde 219 videnskabelige dokumenter, herunder 58 tekniske rapporter/vejledninger (under eget navn) og 89 fagfællebedømte artikler (i videnskabelige tidsskrifter).

Som et offentligt finansieret organ sikrer ECDC, at de fleste af centrets videnskabelige dokumenter er frit tilgængelige, både på centrets eget websted og på videnskabelige tidsskrifters websteder. I 2019 var 82 % af ECDC's publikationer i fagfællebedømte tidsskrifter frit tilgængelige.

ECDC's opdaterede IRIS 2.0-værktøj til prioritering af videnskabelige dokumenter blev anvendt med succes til vurdering af ECDC's strategi for 2021-2027. IRIS rådgiver om den strategiske retning for centrets aktiviteter og foreslår aktiviteter, der kan opskaleres eller nedskaleres.

ECDC offentliggør også en metodevejledning om håndtering af heterogenitet, når der puljes data fra forskellige overvågningssystemer.

Mikrobiologi

I 2019 foretog ECDC en vurdering af de mikrobiologiske laboratoriers kapacitet, hvad angår national og europæisk overvågning af overførbare sygdomme, baseret på de seneste tilgængelige data (2018). EU's system til overvågning af laboratoriekapacitet (EULabCap) er baseret på et sæt af 60 fastsatte indikatorer. Alle EU-/EØS-lande deltog. Der ses en fortsat forbedring af EULabCap-indekset, der udtrykker kapaciteten i medlemsstaternes mikrobiologiske laboratorier, hvad angår folkesundhed. Den gennemsnitlige EU-score var 7,8/10 i 2018 (et rimeligt til højt kapacitetsniveau) og viste en gradvis reduktion på ca. en tredjedel af kapacitetskløften mellem landene sammenholdt med 2013. Alle 30 lande nåede et middelhøjt eller højt kapacitetsniveau i 2018, og over to tredjedele af landene har en laboratoriekapacitet, der er tilstrækkelig med henblik på et solidt folkesundhedsberedskab. Samlet set er laboratoriekapaciteten i EU steget med 15 % i gennemsnit i løbet af de seneste fem år. Der blev detekteret suboptimal præstation, hvad angår overvågning af antimikrobiel resistens hos influenzavira og fødevarebårne bakterielle patogener.

ECDC gennemførte en undersøgelse blandt sine kontaktpunkter for mikrobiologi og overvågning af automatiserede laboratoriedata, der rapporterer til nationale overvågningsdatabaser. 13 medlemsstater bruger allerede et delvist eller fuldstændigt automatiseret system til rapportering af sygdomme. Disse fund vil tjene som udgangspunkt for at udvikle et digitalt EU-overvågningssystem for overførbare sygdomme.

ECDC støttede Europa-Kommissionen i forhold til gennemførelse af forordningen om udstyr til in vitro-diagnostic og hjalp Forvaltningsorganet for Forbrugere, Sundhed, Landbrug og Fødevarer (CHAFEA) med at udarbejde opfordringer til at styrke kapaciteten i EU's referencelaboratorier, hvad angår antibiotikaresistens.

Der ses betydelige forskelle i kapacitet og kvalifikationer i EU's laboratorier. ECDC's eksterne kvalitetsvurderinger giver klar feedback og bidrager til at forbedre kvaliteten i laboratoriernes præstationer

ECDC og Europas folkesundhedssamfund

Uddannelse i folkesundhed

ECDC's stipendieprogram forbereder feltepidemiologer (EPIET) og mikrobiologer (EUPHEM) på at kunne gribe ind i grænseoverskridende udbrud og andre trusler mod folkesundheden. I 2019 blev 37 stipendiater udklækket fra ECDC's stipendieprogram og de EPIET-relaterede programmer (kohorte 2017). Ved årets afslutning var 78 stipendiater tilmeldt (41 fra kohorte 2018 og 37 fra kohorte 2019). Programmet, der opererer i folkesundhedsinstitutter og laboratorier i EU-/EØS-lande, omfatter et introduktionskursus, undervisningsmoduler og feltundersøgelser i og uden for EU/EØS. Videnskabelige koordinatore og supervisorer gennemfører lokale besøg for at sikre, at der er tilstrækkelig kapacitet på undervisningsstederne.

Ved en ekstern evaluering af ECDC's stipendieprogram, der blev gennemført i 2019, blev det konkluderet, at programmets sigte og formål har relevans for interessenterne på nationalt og europæisk plan. Dets bidrag til et netværk af fagpersoner inden for folkesundhed, der kan reagere effektivt på grænseoverskridende trusler på en harmoniseret måde, blev anset for at være særligt værdifuldt. Ved evalueringen fandt man også, at programmet bidrog markant til den voksende folkesundhedskapacitet i medlemsstaterne. Medlemsstatsforløbet, der er delvist finansielt

støttet af medlemsstaterne, blev anset som en relevant tilføjelse til det grundlæggende EU-forløb og en god måde at reducere den kapacitetsmæssige ulighed mellem medlemsstaterne.

Internationale relationer og landespecifik støtte. ECDC opretholder et stort fagligt netværk.

I 2019 afholdt ECDC det første møde med sine kontaktpunkter i internationale centre for sygdomskontrol (CDC) for Afrika, Canada, Kina, Caribien, Israel, Thailand og USA. Mødedeltagerne oprettede et netværk af internationale centre for sygdomskontrol og aftalte at afholde årlige møder og kvartalsvise videokonferencer.

ECDC afsluttede et toårigt projekt (2017-2019), der havde til formål at klargøre de nationale myndigheder i Vestbalkan-landene og Tyrkiet til deltagelse i ECDC's systemer og netværk. ECDC-IPA5-projektet, der er gennemført med finansiell bistand fra Generaldirektoratet for Naboskabspolitik og Udvidelsesforhandlinger under instrumentet til førtiltrædelsesbistand, har bidraget til at styrke den nationale kapacitet inden for overvågning, folkesundhedsmæssig mikrobiologi og beredskab.

I februar afholdt ECDC og EFSA en regional workshop i Beograd, Serbien, om "One Health"-tilgangen mod antimikrobiel resistens. Over 40 eksperter fra den humane og veterinære sundhedssektor deltog.

Til venstre: Deltagere i ECDC's stipendieprogram samles til et gruppebillede

Kommunikation om folkesundhed

Mange af vores kommunikationsaktiviteter er rettet mod det europæiske folkesundhedssamfund, navnlig folkesundhedseksperter, forskere og journalister.

ECDC offentliggjorde 219 videnskabelige publikationer i 2019, herunder hurtige risikovurderinger og regelmæssige overvågningsrapporter. Publikationsnyhedsbrevet havde 4.217 abonnenter i 2019, 488 mere end sidste år. ECDC offentliggør i stadigt større omfang data, grafer, kort og infografik, der kan downloades (uden copyright), så partnere og interessenter kan genanvende ECDC-indhold. Antallet af følgere på ECDC's Twitter-konto (@ECDC_EU) steg med 4 738 nye følgere, en stigning på 19 %.

ECDC har nu næsten 30.000 følgere på Twitter. Alle ECDC's socialmediekonti er klassificeret som "trusted source", hvilket styrker deres troværdighed.

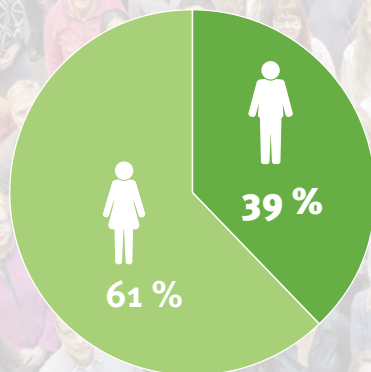
En medieanalyse for 2019 viser, at 7 973 (10 047 i 2018) medieklip, hvori ECDC nævnes, blev offentliggjort i EU (både på papir og online, ekskl. sociale medier), et fald på 20 %. De mest populære emner, der blev nævnt i nyhederne, var vacciner og immunisering, mæslinger, antimikrobiel resistens og antibiotikaforbrug, sæson- og fugleinfluenza, TB, seksuelt overførte infektioner, hiv og hepatitis.

Nederst: Tværfagligt møde vedrørende den nye vaccinationsportal

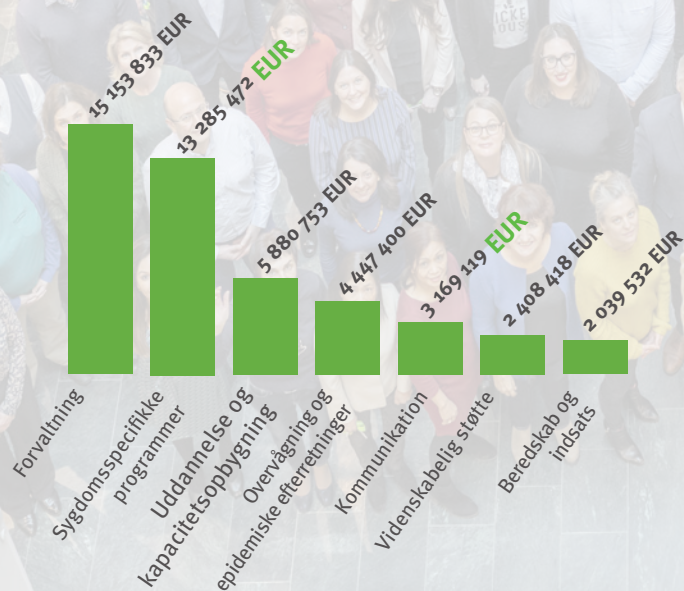

ECDC i tal

Kønsfordelingen i ECDC

2019-budget

ECDC's medarbejdere efter hjemland

Pr. 31. december 2019 havde ECDC i alt 268 medarbejdere.

**Det Europæiske Center for Forebyggelse
af og Kontrol med Sygdomme (ECDC)**

Gustav III:s Boulevard 40
169 73 Solna, Sverige

Tlf. +46 (0)8 58 60 10 00
Fax +46 (0)8 58 60 10 01
www.ecdc.europa.eu

Et agentur i den Europæiske Union
www.europa.eu

Abonnér på vores publikationer
www.ecdc.europa.eu/en/publications

Kontakt os
publications@ecdc.europa.eu

🐦 Følg os på Twitter
[@ECDC_EU](https://twitter.com/ECDC_EU)

📘 Giv vores Facebook-side et "Synes godt om"
www.facebook.com/ECDC.EU

Den Europæiske Unions
Publikationskontor